

SEMINAR SODOBNIH SCENSKIH UMETNOSTI

2021
—
2022

..maska

Seminar sodobnih scenskih umetnosti, ki bo v sezoni 2021–2022 potekal na Novi pošti, je neformalno izobraževalno in raziskovalno okolje, ki ponuja predavanja mednarodno priznanih teoretikov in teoretičark, umetnikov in umetnic ter piscev in pisk. Na Maskinem Seminarju so se formirali mnogi aktualni umetniki, teoretiki in kritiki, ki še danes delujejo na presečišču med teorijo in umetnostjo. Seminar bi v prihodnosti želeli vzpostaviti kot forum, ki ga sestavljajo različni izobraževalni formati in bi deloval kot samostojna programska enota znotraj Maske z lastno kuratorsko shemo, ki pa bi se z zastavljenimi temami in vprašanji približevala aktualni Maskini umetniški produkciji. Različni učni formati so se v preteklosti vzpostavili zlasti pod mentorstvom Bojane Kunst, slušatelji in slušateljice so dobili prostor za teoretsko-umetniške intervencije oziroma iskanje povsem novih produkcijskih enot. Seminar bo skušal s tem v mislih nadaljevati in javnim predavanjem ob bok postaviti bralne krožke, delavnice pisanja in teoretsko-umetniške intervencije.

Vabimo vas, da se nam pridružite!

FISHERJEV PROBLEM: Ali (še vedno) ni alternative?

Privlačnost družbeno-kritične teorije **Marka Fisherja** je morda v njegovi redki vrlini, da kristalno jasno pove, kaj ga moti in kaj pritegne, da povsem iskreno na teoretski način razgali to, kar sam vidi kot problem: kapitalistični realizem oziroma vprašanje »Ali ni alternative?«. Vprašanje ni novo, je pa postavljeno na nov, iskren način. Depresivni hedonizem, korporativnost želje, ljubezen do birokracije, reflektivna impotenca, fluidna sedanjost in zgodovinska amnezija ... Toliko in toliko simptomov ali razlogov, zakaj si ne moremo postaviti vprašanja alternative kapitalizmu. Jesenski sklop Maskinega seminarja si bo to vprašanje zastavljal vedno znova, krožil bo okoli Fisherjevega problema, se z njim na različne načine soočal in poskusil najti sledove alternative.

Sklop bomo začeli septembra s predavanjem **Matta Colquhouna**. Matt Colquhoun je uredil posthumno izdane knjige Marka Fisherja *Postcapitalist Desire: The Final Lectures of Mark Fisher*, leta 2020 pa je izšla njegova knjiga *Egress: On Mourning, Melancholy and Mark Fisher*, je tudi avtor bloga *xenogothic*, piše o različnih temah, kot so fotografija, sodobna popularna glasba, akceleracionizem, protikultura itd.

Za Maskin seminar bo pripravil predavanje o Fisherjevem teoretskem razvoju od njegove prve knjige *Kapitalistični realizem*, katere prevod smo pri Maski pred kratkim izdali, vse do zadnjega, neizdanega in nedokončanega spisa *Acid Communism*, ki naj bi Fisherju služil za uvod v novo knjigo, ter o teoretskih niansah, stranpoteh in nerealiziranih možnostih, ki nam jih je Fisherjevo delo zapustilo. Po predavanju sledi pogovor z avtorjem o tem, zakaj je Fisher danes tako aktualen, zakaj je tako poseben mislec, kaj mu je pomenila družbeno-kritična teorija in zakaj je to počel drugače ter kako točno – v čem točno je čar Marka Fisherja.

Serijo predavanj nadaljujemo z dr. **Leo Kuhar**, doktorico filozofije. Med 2016 in 2020 je bila zaposlena kot mlada raziskovalka na Filozofskem inštitutu ZRC SAZU. Leta 2020 je zagovarjala doktorsko disertacijo na Podiplomski šoli ZRC SAZU. Raziskuje predvsem marksizem, epistemologijo in sodobno politično filozofijo. Je članica programskega odbora Inštituta za delavske študije, urednica revije *Borec* in avtorica več znanstvenih člankov, objavljenih v domačih in tujih revijah.

Lea Kuhar bo predavala o melanholiji leveice in resentimentu kot alternativni kapitalističnemu realizmu: Mark Fisher obravnava kapitalistični realizem kot vsesplošni občutek, da je kapitalistični produkcijski način najboljši izmed možnih svetov, ki s svojim specifičnim ekonomsko-političnim načinom delovanja onemogoča potencialnim nasprotnikom, da bi si poskusili zamisliti alternativo. V predavanju bomo analizirali dva afekta levih pozicij, za katera bomo trdili, da sta danes prevladujoča, to sta melanholija in resentiment. Zaradi specifičnega načina delovanja melanholija leveice in resentiment na prvi pogled delujeta protidružbeno, reakcionarno in celo apolitično, zaradi česar se ju ponavadi ne razume kot progresivna ali

revolucionarna. Nasproti takšnemu razumevanju bomo trdili, da lahko melanholijo in resentiment razumemo tudi kot zametek možnosti vznika alternative kapitalističnemu realizmu.

Septembrsko serijo nadaljuje **Ana Reberc**, kritična psihologinja in sociologinja kulture. Deluje kot novinarka in raziskovalka Radia Študent ter redaktorica oddaje Psihoteka od leta 2017. Leta 2021 je magistrirala iz sociologije kulture z naslovom *Ideološke predpostavke psihologije*. Ukvarja se predvsem s temami kritične psihologije in marksističnega feminizma.

Predavanje se osredotoča na odtujitev človeka, ki v kapitalistični družbi tone v vedno večjo usodnost, kar se vse jasneje odraža tudi v človeški zavesti. Adorno že leta 1950 zapiše, da je mehanizem prilagajanja subjekta na zaostrena razmerja mehanizem njegovega otrdevanja. Primernejši ko smo za kapitalistični realizem, bolj postajamo stvar, toliko manj živimo in smo toliko bolj prepuščeni niču depresije. S pomočjo Marka Fisherja si bomo v predavanju poskusili zamisliti depresijo kot družbeno umeščen odziv na realnost in v tej rekonceptualizaciji poiskati načine naše emancipacije.

Konec septembra sledi »**intermezzo**«, ki bi ga lahko najenostavneje poimenovali »**Mark Fisher in sodobna glasba**«. Fisher je v svoji drugi knjigi *Ghosts of My Life* govoril o *hauntology*, o prazni sedanjosti, ki zgolj nostalgичno posnema zgodovinske pojave, in to brez pravega odnosa do njih, posnema jih celo brez ironije. A vendarle Fisher najde redke izjeme, ki iz te praznosti ustvarijo umetnost – najde jih v pop kulturi, pri tem pa najbolj izstopajo njegova razmišljanja o glasbi. O Buralu in melanholiji njegove elektronske glasbe, o Caretakerju in njegovem zvočnem upodabljanju amnezije itd. Toda Fisher v svojem izboru deluje nekoliko subjektivno, zato bo serija krajših predavanj poskusila na podoben način najti *zeitgeist* in sledove alternative v sodobni glasbi. Sodelovali bodo **Muanis Sinanović**, **Nina Hlebec**, **Jaša Bužinel** in **Robert Bobnič**. Po dogodku suče **Drone Emoji** »po motivih Marka Fisherja«.

V oktobru nadaljujemo s predavanjem **Vesne Pobežin Roš**, ki je leta 2015 doktorirala z disertacijo *Ideologija, avtoriteta in subjekt v konstituciji pedagoškega polja* na Oddelku za filozofijo ljubljanske Filozofske fakultete pod mentorstvom prof. Mladena Dolarja. Teoretsko se ukvarja predvsem s področjem psihoanalize, vzgoje in izobraževanja. Bila je pobudnica strokovnega posveta Drugo pedagoškega diskurza in je v sodelovanju s Pedagoškim inštitutom uredila istoimenski zbornik. Pri Društvu za teoretsko psihoanalizo je izšla njena knjiga *Pedagoška ideologija ali Kdo zdaj tu uživa?*.

Predavanje osvetljuje kontekst kritične obravnave sodobnega šolstva, kjer se že nekaj časa problematizira vdor podjetniške, menedžerske ter neoliberalne logike in izrazja na področje šolstva, univerzitetnega izobraževanja in akademskega dela. V podobnem kontekstu tudi Fisher izpostavlja napredujočo birokratizacijo, ki je ena vidnejših značilnosti sfere vzgoje in izobraževanja po njeni celotni vertikali. A poleg vprašanj, kaj nam pomenijo »optimizacija delovnih procesov«, »profit«, »kakovost« in podobni izrazi, ko jih uporabljamo na področju pedagoškega dela, poleg vprašanj o smiselnosti preverjanja birokratske marljivosti, na katero se večinoma zvedejo inšpekcijske dejavnosti v šolah, je prav tako smiselno zastaviti vprašanje o »učiteljskih sposobnostih«. Kaj naj bi danes to sploh bilo? Kaj je to, kar naj bi učitelji imeli, da bi lahko zadostili skoraj mističnemu idealu dobre šole? Ne nazadnje pa, kdo vse prispeva k izmišljanju imaginarija, ki opredeljuje sodobno pedagoško polje? Predavanje bo poskušalo izpostaviti, iz kakšnega idejnega in fantazmatskega bazena se napaja tok, ki je komplementaren vidiku »menadžerizacije« in ki ga lahko poimenujemo pedagogizacija družbe, ter na kakšen način ga lahko povežemo s Fisherjevim opisom depresivne hedonije.

Zadnje predavanje v seriji bodo pripravili **Varja Hrvatin**, **Maša Radi Buh** in **Jakob Ribič**, ki so od leta 2018 pisci in soustvarjalci oddaje Teritorij teatra na Radiu Študent, pri čemer pripravljajo od strokovnih in teoretskih prispevkov, do kolažiranih intervjujev ter v živo vodenih oddaj na specifično temo. V njihovem kolektivnem delu jih zanima združevanje individualnih specifik ter osebnih področij zanimanja, saj s skupnimi znanji in izkušnjami tvorijo dinamičen vpogled v raznolike plasti uprizoritvene umetnosti. Preko kombiniranja filozofske, teatrološke in sociološke perspektive teorijo dekodirajo s prakso, o praksi razmišljajo teoretično ter tako uprizoritveno umetnost približujejo širšim ali obrobnejšim vprašanjem družbe.

V predavanju bo v ospredju kritičen prikaz prevladujoče ideologije, ki nas danes prepričuje, da so problemi duševnega zdravlja stvar posameznika, ne pa okolja, v katerem živi in dela – v skladu s sodobno ideologijo »nenehna delanja na sebi« razreševanje psiholoških stisk postane dolžnost posameznika. Vsak mora sam poskrbeti zase, brez splošnejšega premisleka o prevladujočih oblikah dela ter ožjega sistema odnosov, v katerih se to delo odvija. Zdi se, da so za umetniško delovanje najznačilnejši prav tisti načini dela, ki posamezniku povzročajo največ stresa in psiholoških stisk (nenehna fleksibilnost, mobilnost, prekarnost, permanentna nestabilnost, enačenje dela in življenja itn.). Umetnik se danes zdi idealna oblika sodobnega delavca. Prav zato nas bo zanimalo, ali obstaja korelacija med stopnjo duševnih stisk in prevladujočimi oblikami umetnikovega dela, ki niso povezane z naravo njegovega dela (ranljivost, delo z lastnimi čustvi in psihičnimi vsebinami, povezava z intimnim itn.), temveč z družbenim, ekonomskim in ideološkim kontekstom, v katerem se njegovo delo odvija.

Vzporedno s seminarjem bo v septembru in oktobru potekal tudi **bralni krožek** Fisherjevega *Kapitalističnega realizma*, in sicer v sodelovanju s **Kudom Anarhiv** in **Listo demokratičnega študentstva** (LDS). LDS je društvo, ki se osredotoča na revitalizacijo področja študentske politike ter problematiziranje trenda privatizacije na univerzi. Društvo je po svojem delovanju bolj gibanje kot pa rigidna organizacija ter neprestano prevprašuje in reflektira študentski interes in ga poskuša uveljavljati v obliki pozivov, odzivov, projektov in izobraževanj – med drugim organizira tudi Politično šolo sodobne politične misli. Društvu Kud Anarhiv izhaja iz razširitve projekta Škratova čitalnica (kjer bo krožek predvidoma potekal) in si prizadeva mladim (še posebno študentom) omogočiti dostop do izjemno raznolikega, manjšinskega gradiva, ki je bodisi na aktivistični bodisi na teoretični ravni povezano z emancipatornimi družbenimi gibanji. Kud Anarhiv je tudi sodeloval pri izdaji prevoda Fisherjevega *Kapitalističnega realizma*.

NEODVISNI: seminar gledališke kritike

V času, ko se umetnostna kritika poskuša nekako znajti tako v skrčenem prostoru kot v vse hitreje odtekajočem času za refleksijo, Neodvisni vzpostavljajo seminar gledališke kritike. Ne gre le za širjenje diskurza o umetnosti, za približevanje umetniške prakse in strokovne refleksije javnostim, kot tudi ne (zgolj) za izobraževanje: osnovno vodilo seminarja je omogočiti prostor in ponuditi čas za kritiko ter hkrati praktično delovati zoper ustaljeno podobo kritištva kot samotnega opravila. Seminarska srečanja bodo potekala dvakrat mesečno (od septembra do decembra), dejavnosti pa bodo vključevale skupinske ogled predstev, pogovore o načinih gledanja in pisanja, mentorirano kritiško prakso ter objavo zapisov na portalu Neodvisni.

Seminar, ki se bo odvijal v okviru Maskinega seminarja 2021–2022, bo vodil Rok Bozovičar, sourednik portala Neodvisni in revije Maska.

Za več informacij pišite na naslov:

rokbozovicar@gmail.com.

Izvedbo seminarja omogoča delovna štipendija za samozaposlene v kulturi v letu 2021 Ministrstva za kulturo.

www.neodvisni.art

NEČLOVEŠKI DELEŽNIKI

Gledališče je nastalo kot platforma za preigravanje človeških vrednot, človekovega odnosa do bogov in predvsem – do drugih ljudi. A ta humanistična samonanašalnost se je izkazala za nezadostno, saj se je med tem, ko smo se ukvarjali sami s sabo, okolje uprlo in med zadnjo pandemijo docela materialno, ne zgolj v reprezentaciji, ustavilo teatre. Nedavni obrati v ontološki orientaciji so prinesli prenovljeno osredotočenje na materialno, še posebej pri t. i. novih materializmi in materialističnih (eko) feminizmi.

Spomladanski semester Maskinega seminarja bomo zato posvetili temu obratu in načinom, kako »stvari« vzeti resno: »Agensa novi materializem ne razume več kot izključno človeškega faktorja, ampak nas vabi, da v obzir vzamemo nečloveška telesa in njihov doprinos k svoji lastni aktualizaciji ali njihovo zahtevo po odzivu.« (Neimanis, *Thinking with Matter Rethinking Irigaray: A "Liquid Ground" for a Planetary Feminism*)

Te teme se spletajo tudi z Maskino produkcijo, saj se podnebnemu kolapsu, ki je posledica človekove nebrzdane izrabe naravnih virov, posveča predstava *Vročina*, najnovejša uprizoritev režiserja **Žige Divjaka**.

Preddogodek bo že oktobra 2021 ob prvi ponovitvi predstave *Vročina*. Predaval bo **Andreas Malm**, izredni profesor ekologije na Univerzi v Lundu, avtor knjige *How to Blow up a Pipeline* in *Fossil Capital: The Rise of Steam Power and the Roots of Global Warming*, ki je prejela prestižno nagrado Isaac. Malm je tudi član uredniškega odbora znanstvene revije *Historical Materialism*.

Na gostujočem predavanju bo **Andreas Malm** izhajal iz dejstva podnebne krize – ni več dileme, ali kriza obstaja ali ne, jasno je tudi, kdo jo povzroča in kdo je glavni nasprotnik političnega gibanja, ki se upira poglobljanju podnebne krize. Ampak zakaj so kljub temu uporniška gibanja, ki jih je vedno več in so vse masivnejša, še vedno neuspešna? Vprašanje se še zaostri, ko v te teoretske in politične debate vključimo problem nasilja: kako lahko utemeljimo nasilje v političnih uporniških gibanjih in ali je to potrebno? Kakšne so meje nasilja in zakaj smo še vedno preveč pasivni? Malmovo predavanje bo poskušalo nasloviti te teme ter razpreti potenciale pri samih protagnostih uporniških gibanj, ki se zoperstavljajo poglobljajoči se podnebni krizi.

Nadalje nas bo spomladi obiskala **Martina Ruhsam**, asistentka na programu *Koreografija in performans (CUP)* na nemški Univerzi Justus-Liebig v Giessnu, je avtorica ali soavtorica mnogih predstav in dogodkov. Delala je na teoretskem oddelku Tanzquartierja na Dunaju in bila je članica uredniškega odbora internetne revije za ples, koreografijo in performans *Corpus*. Je avtorica knjige *Kollaborative Praxis: Choreographie* (Turia + Kant, 2011). Leta 2020 je doktorirala z disertacijo *Moving Matter. Non-human bodies in contemporary choreographies*.

Na gostujočem predavanju bo **Martina Ruhsam** govorila o nečloveških agensih v sodobnih koreografskih praksah. Analizirala bo vzporednice in razlike med objektno orientiranimi teorijami, novimi materializmi in umetniškimi praksami v uprizoritvenih umetnostih, ki vključujejo nečloveške deležnike. Poleg tega bo premišljevala, kaj lahko umetniška dela prispevajo k debati o politični ekologiji.

Drugi gost spomladanskega semestra je **Ben Woodard**, neodvisni akademik, ki dela in živi v Nemčiji. Njegovo delo se osredotoča na odnos med naturalizmom in idealizmom v dolgem devetnajstem stoletju. Trenutno pripravlja monografijo o razmerju realizma in formalizma bioloških znanosti (life sciences), ki se dotika epigenetike, evgenike in zgodovine bioloških konceptov. Njegova knjiga *Schelling's Naturalism* je pred kratkim izšla pri založbi Edinburgh University Press.

V svojem predavanju se bo **Ben Woodard** presečišču ekologije in biologije posvetil s sodobne filozofske pozicije. Problematiziral bo razmerje človeške in nečloveške narave, poudarjajoč avtonomijo slednje, ki pa ne sme postati alibi družbeno-politične izrabe. Med njegovim gostovanjem načrtujemo tudi krajšo študijsko delavnico pod njegovim vodstvom.

NAPOVEDUJEMO

NOVE IZDAJE ZALOŽBE MASKA 2021–2022

Bojana Kunst: *Življenje umetnosti: prečne črte skrbi;*

Gal Kirn: *Partizanski protiarhiv: O umetniških in spominskih prelomih jugoslovanskega NOB;*

Mateja Kurir (ur.): *Oblast v arhitekturi,* s prispevki Mladena Dolarja, Andreja Benjamina in mnogih drugih.

NOVE IZDAJE REVIJE MASKA 2021–2022

Glas in koreografija, letn. XXXVI, št.: 203/204, jesen 2021, urednika: Pia Brezavšček in Rok Bozovičar; gostujoča urednica: Jasmina Založnik;

Epizode bolezni, let. XXXVI, št.: 205/206, zima 2021, urednika: Pia Brezavšček in Rok Bozovičar;

Policija in performans, letn. XXXVII, št.: 207/208, pomlad 2022, urednika: Pia Brezavšček in Rok Bozovičar; gostujoči urednik: Andrej Mirčev;

Jugofuturistični manifest, letn. XXXVII, št.: 209/210, poletje 2022, urednika: Pia Brezavšček in Rok Bozovičar.

KOLOFON

Idejna zasnova: Pia Brezavšček, Rok Bozovičar,
Alja Lobnik, Aleš Mendiževc, Gregor Moder
PR: Urška Comino
Oblikovanje: Nika Lapkovski
Video: Vid Hajnšek
Vodja produkcije: Tina Dobnik
Tehnično vodstvo: Igor Remeta
Produkcija: Maska Ljubljana za Novo pošto

|||

—
—
—

—
—
—

|||